

Шлях Моладзі

...„Падымайся з нізін, сакаліна сям'я,
Над крыжамі бацькоў, над нягодамі!
Занімай, Беларусь маладая мая,
Свой пачэсны пасад між народамі.“

ЯНКА КУПАЛА.

ВІЛЬНЯ, 1935 г.

Беларуская Друкарня ім. Францішка Скарыны — Вільня, Завальная вул. № 1

З Б М Е С Т № 6:

1. * * * — М. Машара; 2. * * * — А. Бярозка;
3. * * * — Ул. Берняковіч; 4. Да гісторыі беларускага
палітычнага вызвалення — Ад. Станкевіч; 5. Si zmi-
niłasia što? — J. N.; 6. „My vyjdzіem ščylnymi radami“... —
Albert Strybuć; 7. Baraniema pryrodu.—M. Karalenka;
8. Pamior Maśałak Jazer Piłsudski; 9. Уладзімер Жылка —
Я. Н.; 10. Справа беларускае школы ў Літве; 11. Беларускія
выступленьні праз радыё; 12. Хроніка; 13. Usiačyna; 18. Па-
штовае скрынка.

Грамадзяне! Выдаваньне часопісу патрэбуе многа пра-
цы і грошаў. Хто выпісвае часопіс і пасьля ня плаціць за
яго падпіскі, той падкопвае выдавецтва. Хто хоча чэ-
сна карыстацца чужой працай і хто хоча, каб „Шлях Мо-
ладзі“ выходзіў акуратна і разьвіваўся, павінен акуратна
аплачваць належную за яго падпіску. Аб гэтым прыпамі-
наем усім тым, што дагэтуль яе ішчэ не аплацілі

В І Е Љ А Р У С К А Ј А А Б Е Ц Е Д А.

Беларуская абэцэда.

A, a — А, а.	J, j — Ё, ё.	R, r — Р, р.
B, b — Б, б.	Ja, ja — Я, я.	S, s — С, с
C, c — Ц, ц.	Je, je — Е, е.	Ś, ś — СЬ, сь.
Ć, ć — ЦЬ, ць.	Ju, ju — Ю, ю.	Š, š — Ш, ш
Č, č — Ч, ч.	K, k — К, к	T, t — Т, т.
D, d, — Д, д.	L, l — ЛЬ, ль.	U, u — У у.
E, e — Э, э.	Ł, ł, — Л, л.	Ū, ū — Ў, ў.
F, f — Ф, ф.	M, m — М, м.	V, v — В, в.
G, g — Г, г.	N, n — Н, н.	Y, y — Ы, ы.
H, h — Г, г.	Ń, ń — НЬ, нь.	Z, z — З, з.
Ch, ch — Х, х.	O, o — О, о.	Ž, ž — Ж, ж.
I, i — І, і.	P, p — П, п.	Ż, ż — ЗЬ, зь.

„Шлях Моладзі“

МЕСЯЧНЫ ЧАСОПІС БЕЛАРУСКОЙ МОЛАДЗІ.

Цана асобнага нумару 30 гр.

Падпіска на 3 месяцы 50 гр., на паўгода—1 зл., на год—2 зл.

Заграніцу — ўдвая даражэй.

Цана абвестак паводле ўмовы.

Адрас Рэдакцыі: Вільня (Wilno), Завальная № 1—2

Рэдакцыя адчынена ад гадз. 9 да 3-й папаўдні.

Шлях Моладзі

МЕСЯЧНЫ ЧАСАПІС БЕЛАРУСКАЙ МОЛАДЗІ.

Год VII.

Вільня, Травень 1935 г.

№ 6 (79).

* * *

Я сёння вясёлы і рады,
Я сёння ізноў малады;
Убачыў у гаю ля саду
Расточкі зялёнай травы.
І бачыў, як плавілісь нівы,
У золаце сонечных кос.
І веяроцак тужлівы,

Так ціха шчасьлівы,
Вясняным прылівам
Ў душу маю радасьць прынёс.
І ў сэрцы стамлённа-сьцюдзё-
Ізноў закрынічыла кроў [ным
І ў нуднай мярноце будзённай
Я чую жывым сябе зноў.

М. Машара

* * *

Ціхутка траўнёвая ноч падышла
І з зораў у вышах вянкi запляла.
Ў кустох запаяў салавейка —

І сьціхла лісьцё ў задумёных лясох,
Заслухаўся зьдзіўлены месяца рог,
Заслухалась ноч-чарадзейка.

А посьле — то ціхла, то крэпла ізноў
І вольна лілося па долях палёў;
Бор-волат ёй рэхам дзесь ўторыў,

А поле маўчала ў задуме: бо плыў
Кліч песьні магутнай і мроі будзіў,
Бо слухала неба і зоры!

А. Бярозка.

НЕ ПАМРЭ!

Не памрэ імкненьне духа,
Як бяссьільнае дзіця,
Хоць і вые завяруха,
Хоць і крышыць моц жыцьця!
Не загіне чыста праўда,
Як быліначка травы,
Хоць усюды хвальш і здрада
Перакручвае правы.
Не памрэ народ ў няволі,
Быццам муха ў павука,

Хоць яго ў няшчаснай доли
Цісьне злосная рука!
Не і не! Бо сілу духа
Хвальш ня можа задушыць,
Бо народ — гэта ня муха —
Ён жыве і будзе жыць!
Не памрэ народ ніколі,
Бо ягоны ўсякі рух,
Ці ў свабодзе, ці ў няволі
Ажыўляе вечны Дух!

Ул. Берняковіч.

Да гісторыі беларускага палітычнага вызвалення.

§ 2. Прынцып нацыянальнасці ў беларускай
вызвольнай справе і традыцыйная
залежнасць.

Нацыянальны прынцып, аб якім гаварылася вышэй, што ён у часе сусветнай вайны і расейскай рэвалюцыі ў Эўропе дужа ўрос у сілу, ня быў чужым так-жа й Беларусі. У гэтым часе ня толькі самі беларусы, але так-жа окупацыйныя нямецкія ўлады і некаторыя нашы суседзі, гаворачы аб палітычнай долі зямель б. Вялікага Княства Літоўскага, у сваіх гутарках часта ўжо ў дадатным значэнні гаварылі і аб Беларусі, як нацыянальнай адзінцы.

Характэрна аднак у гэтых выступленнях тое, што ня толькі ніхто з разважаючых у гэтым часе аб Беларусі чужынцаў — што цалком зразумела — не гаварыў яшчэ аб магчымасці палітычнай сувэрэннай незалежнасці гэтай краіны, але не рабілі яшчэ гэтага і самі беларусы. Усе агулам розныя палітычныя выступленні — нятолькі небеларускія, але так-жа й беларускія — для Беларусі за найвышэйшы ідэал лічылі: адны фэдэрацыю ці так-жа конфэдэрацыю літоўска-беларускую, а ўзноў другія — расейска-беларускую фэдэрацыю.

Нямецкія окупацыйныя ўлады, забіраючы нашы землі і маючы свае што да іх мэты, несёлі аднак да нас у пэўнай меры прынцып нацыянальнасці што да палякоў, літоўцаў, латышоў, а так-жа і што да беларусаў. Да беларусаў гэта выявілася асабліва ў галіне мовы і культуры. Так напр. у пачатку 1916 г. фэльдмаршалак Гіндэнбург у сваім загадзе аб школе даў прыказ, каб беларуская мова карысталася роўнымі правамі з іншымі краёвымі мовамі. Пазьней аднак, разгледзіўшыся ў палажэнні на мясцох, гэныя ўлады, каб не дражніць палякоў, з якімі ім прыходзілася рахавацца, адносіны свае да беларусаў змянілі на горшыя. 12.V.1916 нейкі мусіць палітычны нямецкі спэцыяліст ад нашых зямель, фон-Бэккерат піша мэмор'ял галоўнакамандуючаму ўсходняй нямецкай арміяй, у якім аб беларусах піша даслоўна:

„Беларусы ня выказвалі ніколі імкнення да дзяржаўнай самастойнасці... Некаторыя імкненні сепаратыстычныя, якія разьвіваюць некалькі архэолёгаў і літаратаў у Вільні, трэба залічыць да мясцовых спраў, ня маючых палітычнага значэння...“¹⁾

Гэтак разумеючы беларускую справу, немцы да яе адносіліся так, каб не перадаць. Давалі сякія-такія магчыма-

1) L. Abramowicz — Problemy Litwy podczas wojny. Zbiór dokumentów, uchwał, odezwo i t. p. Warszawa 1918. Бач. 7—12.

сьці працы на культурнай ніве і толькі зьлёгка закідалі часам слова за беларусаў у жыцьці палітычным краю. Так напр., калі ў 1917 г. тварылася Літва, нямецкія ўлады заяўлялі, што ў Тарыбу (Літоўская Дзяржаўная Рада) апрача літоўцаў павінны ўвайсьці між іншымі так-жа і беларусы¹).

Але яшчэ прад выступленьнем фон-Бэккерат'а, які прынцыпу беларускай нацыянальнасьці не дацэніваў, выступілі іншыя людзі, на гэты раз сярод літоўцаў і латышоў, якія ўваскрашалі ідэю Вялікага Княства Літоўскага, а ў яго складзе давалі пачэснае месца так-жа і беларускай нацыі.

6.I.1916 г. у Коўне адбылася нарада літоўцаў і латышоў, якія ўтварылі „Галоўны Літоўскі Народны Камітэт“ і абвесьцілі незалежнасьць зямель быўшага Вялікага Княства Літоўскага. Вось пункты гэнага акту абвешчання: „1. Літоўцы і латышы, будучы як сваей нацыянальнасьцяй, так і гісторыяй зусім розныя ад народаў славянскіх і германскіх, згодна з думкай самаазначэньня народаў, добравольна злучыўшыся, твораць незалежную констытуцыйную дзяржаву з даўнейшай назовай: Вялікае Княства Літоўскае. Літоўскі народ і латыскі ў гэтай дзяржаве зьяўляюцца аўтаномнымі.

2. Вял. Кн. Літоўскае складаецца з этнографічных літоўска-латыскіх зямель апёртых аб Балтыцкае мора.

3. Дзеля таго, што даўней у склад Вял. Княства Літоўскага ўваходзілі і землі беларускія, дык і беларусы, калі-б прызналі гэта згодным з іх народнымі імкненьнямі, маглі-б таксама далучыцца, як трэцяя аўтаномная складовая частка.

4. Граніцы гэтых двух — ці эвэнтуальна трох — аўтаномных складовых частак Вял. Кн. Літоўскага ўсталіць супольная камісія, зложаная з прадстаўнікоў іх.

5. Галоўны Літоўскі Народны Камітэт зварочваецца з гэтымі дамаганьнямі да мірных кангрэсаў, якія адбудуцца па сканчэньні сусветнай вайны“.

Хутка пасья абвешчання Вял.Кн.Літ. быў апрацаваны праект констытуцыі і распаўсюджваны ў Літве²).

Аб гэтым аднак праекце фэдэрацыі ці конфэдэрацыі Літвы, Латвіі і Беларусі літоўскія і латвійскія палітыкі хутка забыліся і прыступілі кожны паасобку да здабываньня незалежнасьці свайго народу на падставах сваей нацыянальнасьці.

Прынцып беларускай нацыянальнасьці выражаўся ў гэтым часе ўсэнсе традыцыйнай яго залежнасьці так-жа і ў некаторых слаёх грамадзянства польскага. Так напр. у верасьні месяцы 1915 г. польскія соцыялісты, Сялянскі Зьвяз і Зьвяз Патрыётаў выдалі адозву да польскага грамадзянства на землях быўшага Вял. Кн. Літоўскага, у якой заклікаюць да фэдэрацыі Літвы і Беларусі з Польшчай.

1) Там-жа, бач. 16.

2) „Kurjer Wileński“, 27.II.1933.

У 1916 г. Ліга Польскай Дзяржаўнасьці ў Варшаве выдае комунікат, у якім выказваецца за польска-літоўска-беларускую фэдэрацыю.

У 1917 г. адбыўся зьезд ППС. Зьезд гэты прыняў пастанову ў справе Літвы і Беларусі. Зьмест пастановы наступны: аб усіх справах гэтых краёў рашыць устаноўчы сойм Літвы і Беларусі, а між гэнымі справамі будзе і справа фэдэрацыі іх з Польшчай.

У тым-жа 1917 г. польская сялянская арганізацыя ў Варшаве выдала дэкларацыю, у якой сьцьвярджае патрэбу дабравольнага спалучэньня двух вольных дзяржаў: Польшчы і Літвы.

У тым-жа ўсё 1917 г. 25.XII аб лёсах нашага краю выказаліся ў Варшаве: ППС, Польская Партыя Сялянская, Група Нацыянальнай Незалежнасьці і Аб'яднаньне Дэмакратычных Партыяў. Арганізацыі гэтыя падчыркнулі права самаазначэньня Літвы і Беларусі, а так-жа й тое, што адносіны свае да Польшчы ў духу фэдэрацыі вырашаць сойм гэтых краёў.

Прынцып нацыянальнасьці, як бачым, учасе сусьветнай вайны і расейскай рэвалюцыі, сапраўды быў популярны, калі нават і ў Польшчы былі палітычныя групы, якія, замест звычайнага далучэньня нашых зямель, выказваліся за палучэньне фэдэрацыйнае, шануючы гэтым у значнай меры палітычнае права і беларускай нацыянальнасьці.

Але права гэта яшчэ выразней прызнавалі некаторыя польскія палітычныя групы краёвыя.

23.IX.1915 г. польскія групы соцыялістычныя і дэмакратычныя Літвы і Беларусі выдалі адозву, у якой аб Беларусі гаворыцца між іншым гэтак:

...„Dążąc do nadania jaknajwiększej siły i odporności przyszej Litwie i Białej Rusi, jak również Polsce niezależnej, pragniemy łączności federacyjnej Litwy i Białej Rusi z Polską, na unji dobrowolnej opartej“. Аб гэтым мае вырашыць воля народу, праз сойм у Вільні, скліканы на дэмакратычных падставах. — „Tyłko wolna Litwa i Białorus i wolna Polska o związku federacyjnym stanowić może“.1)

У 1917 г. паявілася праграма „Polskiego Związku Radikalno-Demokratycznego na Litwie i Białej Rusi“. Вось-жа арганізацыя гэта, як відаць з яе праграмы, імкнулася да незалежнасьці Літвы і Беларусі, якія будуць мець краёвыя соймы; граніцы між Літвой, Беларусяй і дзяржавамі суседнімі ўстанавіць плебісцыт, адносіны да Польшчы і Расеі так-жа рашаць краёвыя соймы Літвы і Беларусі.

У тым жа 1917 г. ў Вільні адбылося веча, якое прыняло рэзалюцыю, гдзе выражаецца імкненьне да таго, каб

1) L. Abramowicz — там-жа, бач. 33.

з зямель гістарычнай Літвы была створана незалежная дзяржава з краёвым соймам, які вырашыць усё іншае і далейшае.

Але, зразумелая рэч, прынцып беларускай нацыянальнасці выступае найярчэй там, гдзе аб лёсе свайго краю і народу выступаюць самі беларусы, хоць і яны, як убачым ніжэй, яшчэ вяжаць сваю вызвольную думку традыцыйнай фэдэрацыйнай залежнасцый і аб поўнай, сувэрэннай незалежнасці беларускага народу яшчэ не выказваюцца.

Так напр. у канцы 1915 г. з ініцыятывы беларусаў завязалася ў Вільні г. зв. „Конфэдэрацыя Вялікага Княства Літоўскага“ дзеля ўскрашэння дзяржаўнай незалежнасці Літвы і Беларусі. Тымчасовая Рада гэтай Конфэдэрацыі была выдаўшы ў чатырох краёвых мовах наступны ўнівэрсал:

„Лета 1915 мес. грудня 19 дня члены Літоўскіх, Беларускіх, Польскіх і Жыдоўскіх арганізацыяў прыступілі да Конфэдэрацыі Вял. Кн. Літоўскага, дабіваючыся супольнымі сіламі, каб Літоўскія і Беларускія землі, каторыя здаўна прыналежаўлі да Вялікага Княства Літоўскага, а цяпер апанаваны нямецкімі вайскамі, станавілі пры новых варунках гістарычных неразъдзельнае цела на фундаманце незалежнасці Літвы і Беларусі, як суцэльнае дзяржавы, засьцерагаючы ўсім нацыям у яе межах усе правы.

Дзеля гэтага конфэдэраты зьвяртаюцца да ўсіх станаў, да ўсіх існуючых арганізацыяў і да ўсіх грамадзян Краю, клічучы, каб уважаючы на важнасць вялікага гістарычнага момэнта, забыўшыся крыўд узаемных, свар і недавера, маючы на мэце адно карысьць супольнае Бацькаўшчыны, прылучыліся да Конфэдэрацыі Вялікага Княства Літоўскага⁽¹⁾.

У лютым 1916 г. вышла адозва, якая больш падрабязна разьвівала палітычную праграму „Конфэдэрацыі“. У пункце другім гэтай адозвы гаворыцца, што Конфэдэрацыя імкнецца да таго, каб у склад новай літоўска-беларускай дзяржавы ўвайшлі „прынамсі землі, занятыя цяпер нямецкім войскам“⁽²⁾.

Такім чынам, як сам „унівэрсал“, так і адозва, як бачым, імкнецца яшчэ толькі да незалежнасці прынамсі зямель, што былі пад окупацыяй нямецкай і да таго ў супалку з літоўцамі. Гэткая пастаноўка справы тлумачыцца, як тым, што была „фактычная немагчымасьць для малой жмені сьвядомых беларусаў у межах окупацыі думаць аб сваёй асобнай дзяржаўнай рабоце для Беларусі і за ўсю Беларусь“⁽³⁾, а так жа й тым, што гэная малая група сьвядомых беларусаў не гаварыла аб незалежнай дзяржаве, у якую ўвайшла-б і тая часць Беларусі, што была пад Расеяй, дзеля страху немцаў, якія тады ня йшлі на тое, каб за Беларусь ды яшчэ больш камплікаваць свае адносіны з Расеяй. (д. б.)

1) Антон Навіна — Палітычныя лозунгі беларускага руху (Зборнік „Наша Ніва“, Вільня, 1920) бач. 7.

2) Антон Навіна — там-жа, бач. 7—8.

3) Антон Навіна, там-жа, бач. 8.

Ci zmiانیлася što?

Da 1934 h. u Zach. Bielarusi najenerhičniej pracavali siarod bielaruskaje moładzi nastupnyja polskija arhanizacyi: „Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej“ (SMP — arhanizacyja ksiandzoŭska-endeckaja), „Związek Młodzieży Wiejskiej Ziemi Wileńskiej“ (piłsudčykaŭ), „Związek Młodzieży Ludowej (piłsudčykaŭ), „Związek Młodzieży Wiejskiej“ „Siew“ (piłsudčykaŭ) i šmat inšych.

Usie hetyja arhanizacyi zaŭziata imknulisia spolonizavać bielaruskaju moładź, usie jany zmahalisia pamiž saboju i ni-vodnaja z ich nia miała sapraŭdy ŭpłyvu na moładź. Heta prymusiła ich centrali da zmieny metodaŭ i rearhanizacyi.

Pieršymi pačali heta rabić polskija ksiandzy, jakija, zaŭsiody starajucca pabić rekord u polonizavańni bielarusau. I tak ichniaje SMP pierachryščvajecca na SMK — „Stowarzyszenie Młodzieży Katolickiej“. Bo hety nazoŭ budzie ich bolš maskavać i prycahvać moładź. Pieršy nazoŭ byŭ żyćcom pieraniesieny z Paznanščyyny i, jak zusim niedarečny, musiŭ adpaści. Bo i jakože-ż u nas moža być „St. Mł. Polskiej“, kali ũsia moładź bielaruskaja?! Hetu zmienu nazovu ksiandzy—palaki dobra padkadzili, usiudy trubiačy, što „SMK“ budzie mieć charakter naŭpierad relihijna-katalicki. I sapraŭdy dumalaŭsia, što mo' ich żyćcio navučyła być nareščie ksian-dzami-katalikami, a nie ahitatarami polskaha nacyjanalizmu. Akazałaŭsia adnak, što aprača nazovu ničoha nie zmiانیлася. „SMK“ astałaŭsia faktyčna „SMP“. Heta znača, što „SMK“ pravodzić dalej polonizacyjnuju rabotu „SMP“, navat uzmacniajučy jaje. Dokazaŭsia hetaha jość wielmi mnoha, a krasačkaj ich jość fakt, što ks. Plejzer u Varnianach ušciaž namaŭlaje bielaruskaju moładź havaryć papolsku, nia tolki ŭ pamieškańni „SMK“, ale i ŭ siabie ŭ chatach. Hety ksiondz, jak bačym, choča vyrvać najdaražejšy nam pryrodny skarb — rodnuju movu. — Ale daremna! Nie adzin Plejzer užo na hetym zuby pałamaŭ i nie adzin moža jašče budzie łamać, bo moładź naša, jak i ceły narod, advaročvajecca ad takich apostalaŭ i astajecca pry svaim! Ale mała taho, bielaruskaja moładź pavinna zaraz-ža bajkatavać SMK, a nie—dyk pravodzić u im svaju bielaruskaju rabotu!

Za prykładam ksiandzoŭ pajšli piłsudčyki. Jany nasampierad zlučyli ũsie svaje arhanizacyi moładzi ŭ adzin „Związek Młodej Wsi“, z centralaj u Varšavie.

Pad kličam hetaha zlučeńnia adbyŭsia sioleta 7.IV. Žjezd „Związku Młodzieży Wiejskiej Ziemi Wileńskiej“ u Vilni, na jakim, pamima samachvalstva ũradu hetaj arhanizacyi, vyjaviłaŭsia, što „Zw. Mł. W. Z. W.“, pamima vialikich natuhaŭ, pamima vialikaha moralnaha i hrašovaha padtrymańnia z Vajavodztva i Varšavy (na 1935 hod pradbačana zapamoha bolš

10,000 zł.), pamima pomačy z boku vučycialoŭ, jakich pracuje ŭ „kołach“ 122 čalaviek, a tak-ža pamima toho, što ūšciaž pa kołach hetaha „Związku“ jeździać instruktary i padhaniajuć da „raboty“,—pamima ūsiaho hetaha arhanizacyja nia tolki nie raźvivajecca, ale likvidujecca, bo kali na 25.III.1934 h. było 241 „koła“, dyk na 7.IV.1935 h. jość ich żyvych užo tolki 158!

Charakterna pry tym, što polskija pradstaŭleńni, ładžanyja „kołami“ na pravincyi, jak havaryli pramoŭcy na zjeździe, prynosiać straty, tady, kali my viedajem, što bieł. arhanizacyi na wioscy ŭtrymlivajuca pieradusim z biełaruskich pradstaŭleńniaŭ. Heta śviedčyc, što moładź nia jdzie na polskija pradstaŭleńni i što imprezy ładžanyja „kołami“ bajkatuje. Taksama adnosicca bieł. moładź i da polskich lekcyjaŭ, arhanizavanych „kołami“, na jakich tak-ža ludziej byvaje wielmi mała.

Bačacy heta, arhanizatary „kołaŭ“ pačali užo ładzić pradstaŭleńni polska-biełaruskija, dazvolili moładzi zapisvacca da tej narodnaści, da jakoj jany siabie zaličajuć, u vyniku čaho akazałasia ŭ ich 733 *śviedamych biełarusau*, a tak-ža dazvolili śpiavać biełaruskija narodnyja pieśni, jakija navat było čuvać na zjeździe sioleta, a čaho nia było ŭ min. hodzie. Ale, jak kažuć, „vaŭka ciahnie ŭ les“. I voš-ža na zjeździe, pobač z biełaruskimi pieśniami, vylezła i brukovaja varšaŭskaja ab „taksówce dla pani“...

Z niekatorymi ŭčasnikiemi zjezdu biełarusami, jakija adviedvali red. „Ślachu Moładzi“, pryhadziłasia davoli mnoha havaryć. Z hutarki hetaj astalisia pryjemnija ŭražańni. Heta pieravažna chłopcyy, jakija choćuc pracavać dla biełaruskaj spravy, ale praz svaje biełaruskija arhanizacyi hetaha rabić nia mohuć. Ci nie paddaducca jany polonizacyi, peŭnaści nima, bo „Związek Młodej Wsi“ jość arhanizacyjaj polskaj i na našych ziemiach jon maje naŭpierad mety polonizacyjnyja, a padchodzić da našaj moładzi tak, jak toj voŭk, što chacieŭ zjeści aviečku i nałażyŭ na siabie aviečuju aŭčynku.

Dziela hetaha biełaruskaja śviedamaja moładź pavinna arhanizavać, za ūsiaukuju canu, hurtki svaich biełaruskich arhanizacyjaŭ i pracavać u ich dla svajho dabra. Kali-ž heta absalutna nie mahčyma, dyk usiož-taki biełaruskaja moładź nie pavinna padtrymlivać polskich arhanizacyjaŭ. Chto da ich naleža, toj pavinien abo vystupić zaraz, abo pravodzić u toj ci inšy sposab biełaruskuju rabotu, damahajučysia ŭ arhanizacyi biełaruskich knižak i časapisaŭ u biblijatekach, biełaruskich pradstaŭleńniaŭ, viadzieńnia kancelaryi pabiełarusku i h. d., pomniačy, što najvyšejšym ideałam kožnaha biełarusy jość niezaležnaść svaje Bačkaŭščyny Biełarusi!

Sioleta zaŭvažvajecca ŭ vilenskaj polskaj "presie bliżej-šaje zacikaŭleńnie biełarusami. I tak „Słowo“ čas-ad-čas ŷmia-ščajučy artykuły i viestki z biełaruskaha žyćcia, ŷmiaściła na svaich bačynach pierałożanaje na polskuju movu apaviadańnie Jakuba Kołasa, a pašla feljeton, u jakim ścierdziła ŷsiož-taki, što jak-by tam nia było, a na „Kresach Wschodnich“ žyvuć bie-larusy.

U „Kurjery Wileńskim“, pamiž inšym, byŭ nadrukavany wielmi cikavy artykuł vučycielki ab školnictvie, jakaja apisala niedarečnaść navučańnia biełaruskich dzieciej u polskaj škole i papolsku i ścierdziła hetym samym patrebu dla biełarus-kich dzieciej biełaruskaje školy!

Z hetaj pryčyny nie adnamu mo' biełarusu pryjšła dum-ka, što moža sapraŭdy polskaje hramadźianstva, naachvociŭ-šysia ŭdoval roznyimi niaŭdačnymi eksperymentami, dumaje pavažna adnieścisia da biełaruskaje spravy. Chto-b adnak tak думаў, dyk wielmi pamyliŭsia-b. Bo voš toj-ža „Kurjer Wil.“— aficyjalny orhan BB — u № 125 z dn. 9.V.35 ŷmiaściŭ artykuł niejkaha niedarosšaha reformataru, renehata St. Šantera, p. n. „Smutnej nauczycielce — ku pocieszeniu“, u jakim St. Šanter starajecca žbić ćvierdžańni vučycielki ab patrebie bieł. školy dla biełaruskich dzieciej i prapanuje biełaruskich dzieciej za-birać ad bačkoŭ u abozy(!) i tam ich vučyc' i ŭzhadoŭvać pa-polsku. Pry tym St. Šanter nia stydajecca karystacca vyduma-nymi cytatami hutarak niejkich ciomnych typau, ani sloŭcam nie ŷspaminajučy ab masavych damahańniach biełarusaŭ rod-naje školy, i piarečyc' elementarnym paniaćciam etnohrafii, nia bačačy addzielnaści biełaruskaha narodu.

Jasna, nihto z biełarusaŭ pavažna da hetaha artykułu St. Šantera nie adniošsia, bo kožny sumlavajecca, ci čalaviek hety pry svaim rozumie. Dziviacca-ž tolki ŷsie, što takija rečy drukuje „Kurjer Wileński“, jaki choča, kab jaho ŭvažali haze-taj demokratyčnaj i pavažnaj. Treba skazać, što takoha artyku-łu, jaki nadrukavaŭ „Kur. Wil.“, nia možna było spadziavacca ad najbołš zendečanaj brukovaj, biazhramatnaj hazeciny. — A moža heta prahavaryła duša „Kurjera Wilenskaha“, katoraha raniejšyja „krasnyja sloŭcy“ adnosna biełarusaŭ byli vyklikany vybarami ŭ Sojm, jakija nie zaharami, abo pryznačany na vy-vaz zahranicu..

Jak by tam nia było, ale z hetaha jašče adna navuka dla biełarusaŭ, što pavinny biezahladna pracavać samastojna dla biełaruskaje spravy, biaz nijakich nadziejaŭ na ćvierazieńnie choraha čužoha nacyjanalizmu, jak na zachadzie, tak i na ŷschodzie. Biełarusam jość adna tolki daroha da paprawy bytu— arhanizavańnie svaich sił u svaich-ža biełaruskich arhanizacyjach.

J. N.

„My vyjdziem ščylnymi radami“...

Sonca rana ũstaŭšy, siarebračysia ũ lohkich tumanach, pamaleńku i z viasiołym ušmiecham kacilaŭsia pa sinim niebie, što raz padyjmajučysia vyšej i što raz, to bolejšy prystajučy nad našaju staronkaj. Sivyja kłuby tumaŭ lohka słaŭsia pa ziamli. Z tumannaha niebaschiłtu vychiłaŭsia švieža-paaranyja zahony, zielaniłaŭsia ruń žytniaja, abo mianiłaŭsia ũ soncy lusterka sieradpolnaha aziarka. Zdaloku ledź dachodziŭ šum staroha boru, dy cichija pieralivy šparkaha polnaha ručajka.

Ŭ hary visieli niaruchomyja kryžyki vartujučych karšuŭnoŭ, mihali časam cianiočki lastavak i pieralivami liŭsia zvonki hałasok žaŭranka.

Hetaj paroj, niedaloka wioski, pašviła Hanulka karoŭki, vyvodziačy sumnyja melodyi pieśni:

„Lublu svoj kraj, staronku rodnu,
Hdzie ja radziłaŭsia, raŭla,
Hdzie pieršy raz paznała ščaście,
Šlazu niadoli praliła.“

Melodyja heta, adarvaŭšysia ad hub Hanulki, laciela dalka praz Anuprykaŭ sienakos, aŭ da Zaniukovaha boru, a dalej iznoŭ aŭ na Vialikaje pole i hinuła dzieš u dalokim lesie...

Za wioskaju ũ paletku, zvanym „Skimny“, haraŭ Anupryk. Sivy redki vołas jaho žvisaŭ niaroŭna na šyroki pamorščany łob, na šyju i na staruju, vynašanuju, roŭnuju jamu hadami, siarmiahu. Vočy vasilkovyja, sumnyja, i tvar paarany byŭ razorkami, a hlyboki i pavolny voddych jaho kałychaŭ roŭnamierna chudyja i płaŭskija hrudzi. Sahnuišysia nad sachuju, zdavalasia, tvaryŭ z kaniom adnu celašć, katoraja, volna pasouŭvajučysia napierad, značyła šled šviežaje barazny.

Ŭžo kančaŭ Anupryk arać čačviertuju baraznu, kali ũ vušach jaho adbiŭsia sumny špieŭ pastuški Hanuli:

„Lublu svoj Kraj“...

Staŭ tady jon, abapiorsia ab sachu i, hledziačy ũdal, hlybaka zadumašsia. Slovy hetyja praniali naskrož dušu jaho i serca. Zdajecca, čujučy idejnyja paryvy nialetki Hanulki, palacieŭ-by na kryllach na tyja poli zmahaŭnia, kab na supolny aŭtar addać svajo žyćcio.

Adnak starašć jaho ũžo mocna prykuła da ziamielki. A čujučy heta, Anupryku stała vielmi sumna. Ale nie na-doŭha, bo voš jon zaraz ubačyŭ hramadu maładych dziaciukoŭ, jaki-ja idučy, z rydloŭkami na plačach, pravić darohu, družna špiavali:

„My vyjdziem ščylnymi radami
Na rodny volny svoj prastor...
Chaj voła viečna budzie z nami,
A hvaltu my damo adpor“...

Slovy pieśni hetaj supakoili serca staroha artaja, a slozy ŭ žalu jahonaha zamianilisia ũ slozy radašci...

Albert Strybuć.

Baraniema pryrodu.

(Praciah, hl. „šlach Moładzi Nr. 5.).

Jak z hetaha vidzim, pieršabytnaja pryroda pradstaŭlaje dla kulturnaha čaŭaviaka čatyry vartaści: histaryčnuju, estetyčnuju, navukovuju i vychavaučuju.

Ideju acharony pryrody treba pašyryć haŭoŭnym čynam siarod šyrokich narodnych masaŭ. U ich treba vyrabić pahlad, što acharona pryrody nia jość vydumka miestavaj intelihien-cy, a žyćciovaja kaniešnaść.

Dobra heta zrazumieli amerykancy. U ich pierša-bytny krajabraz velmi źmianiŭsia i tamu ŭžo ŭ 1832 h. paŭ-staje ŭ Paŭn. Amerycy, u Stanie Arkauzas, pieršy „rezervat“ p. n. Hot Springs (Haračaja krynica), katory abymaje 1 $\frac{1}{2}$ kv. anhl. mili ziamli i ŭ katorym znachodzicca 46 haračyja kry-nicy. Pašla zaŭlažyli jany ŭ 1872 h. „Park žoŭtaha kamienia“ (Yellowstone Park), adzin z najbolšych nam znanych „rezar-vataŭ“, katory maje 8671 kv. klm. abšaru i lažyć aŭ u troch Stanach: Vyoming, Montana i Idaho. Tamaka pad sucelnaj acharonaj znachodzicca bahaty rašlinny i źviaryny śviet. šmat gejzeraŭ, fumerolaŭ i mafelaŭ,*) a tak-ža vadaspady na race Yellowstone prydujuc pryhožaści hetamu parku. Ahuŭtam Zluč. Stany Paŭn. Ameryki majuć 19 narodnych parkaŭ. U Kanadzje jość ich kala 18, ŭna ahulnym abšary 5 miljonaŭ ha. U Eŭropie najbolš spapularyzavana ideja acharony pryrody ŭ Niamieččynie, hdzie na hetym velmi šmat pracavaŭ prof. Conventz z Hdanska.

Čechasŭavaččyna maje ŭ lasoch kniazia švarcenberga dva rezervaty pieršabytnaj harystaj puščy. U Danii ŭ 1903 h. zaŭ-žany narodny park na vyspie Jutlandyi, a švajcaryja maje ta-ki park u dalinie Val Cluoz a ŭ Engadynie.

I ŭ nas, u Zachodniaj Biełarusi, jość tak-ža kala 23 re-zervataŭ, ab katorych raskažam inšym razam.

Pa sutnaści svajej asiarodki zachavanaj pryrody razroz-nivajucca hetak:

Narodnyja parki, abo jnačaj — parki natury zajmajuć vialikija abšary, hdzie ŭžo čaŭaviek nia maje prava haspada-ravać i ŭsio tam pakiniena samomu sabie.

Rezervaty—heta ŭžo abšary mienšyja.

Zabytki pryrody—heta rašliny ci źviaryna—cikavyja dzieŭla ich daŭnaha pachodžańnia, jak napr. zialina (*Azalea pontica*), rašlina z časoŭ, kai ŭ Centralnaj Eŭropie byŭ haračy klimat, a ciapier dzika raście na Paleśsi; toje samaje z babrami, zubrami.

Pomniki natury—heta tvory pryrody, katoryja dziakujućy svajej vieličyni, abo źviazanym z imi tradycyjami padlahajuć tak-ža acharonie.

*) Heta ŭsio hatunki haračych krynicaŭ.

Heta ahulny narys acharony pryrody. My, biełarusy, astalisia ũ hetaj pracy jašče daloka ad inšych narodaŭ. A najhorš, što my nia znajem svaich pomnikaŭ pryrody—na viedajem, što treba było-b acharaniać. Čužaja škoła vuča nas mnoha ab tym, što dziejceca ũ krajoch zamorskich, ale maŭčyc ab tym, što znachodzicca tut, u nas. Dziela hetaha treba da pracy prystupać samatuham i kožnamu vyšukivać asablivija tvory pryrody ũ svajoj akolicy i apisyvać ich dy prysylać choć-by ũ red. „Šlachu Moładzi“.

Treba źviarnuć pry hetym uvahu na takija rečy, jakija drevy rastuć ũ akolicy cikavyja dziela svajho vieku, vieličyni, vygladu abo tradycyjaŭ źviazanych z imi?, ci rašcie tam dzikaja liščvienica (*Larix*), jałaviec (*Juniperus*), jołka (*Picea excelsa*), hrab (*Carpinus Betulus*), buk (*Fagus silvatica*)? Kali rastuć, dyk jak hrubyja i vysokija najstarejšyja z ich? Ci rašcie na bałotach karłavataja bieroza (*Betula nana*)? Ci nie rašcie ũ akolicy parazit-jemiała (*Viscum album*) na duboch, sosnach i inš.? Ci znanyaja ũ akolicy jakija rašliny, katoryja ũžo hinuć i jakija? Jakaja tam jość asablivaja i redkaja źviaryna, jakaja tak-ža ũžo hinie (sysuny, ptuški i h. d.)? Ci ũ akolicy jość niejkija asablivija kamiani, skały, vazitory, krynicy, katoryja treba było-b zachavać; kali hetak, dyk hźie i jakija? Ci niama tam miascoŭ asabliva pryhožych abo histaryčnych ci lehiendarnych? Ci nia maje chto ũ akolicy pryrodaznaŭčych zborau abo adzinočnych vypchanych źviarou, avadnioŭ, zielnikaŭ, minerałaŭ i h. p.?

Kab ũ kožnaj miascovašci Zach. Biełarusi znajšoŭsia-b chtošci, chto daŭ-by adkazy choć na hetyja pytaŭni, dyk ũžo apisaŭnie tvoraŭ našaj pryrody pajšło-b značna ũpierad.

Dyk da pracy ũsie, dla kaho Biełarus ũ jość pustym hukam, ale źmiestam cełaha žycia i pracy.

Pamior Maršałak Jazep Piłsudski

12-ha traŭnia sioleta pamior adzin z najvialikšych Pala-kaŭ, I Maršałak Polšcy Jazep Piłsudski, jaki sapraŭdy ũsio žycio svajo addaŭ dla Polšcy i najbolš pryčyniŭsia da zda-byćcia dla jaje niezaležnašci. Jahonaja niaŭtomnaja, achviar-naja praca dla svaje baćkaŭščyny za maładych hadou moža służyć najlepšym prykladam dla moładzi kožnaha paniavole-naha narodu.

Šmierć Marš. J. Piłudskaha — heta vialikaja dla Polšcy strata. Dyk i pachoviny niabožčyka adbylisia velmi ũračysta, na košt dziaržavy, choć jašče i niaskončany. Pachavana tolki cieła niabožčyka ũ siarebranaj trunie na Vaveli ũ Krakavie, a jašče buduć chavać u Vilni serca; u Vilni majuć tak-ža ra-bić navukovyja došledy nad jaho mazhami, jakija niabožčyk za žycia svajho pryznačyŭ dla navuki.

Уладзімер Жылка

У № 5 „Шляху Моладзі“ сёлета падалі мы, атрыманую з Латвіі, вестку аб сьмерці ў ССРР беларускага паэты Уладзімера Жылкі як новую і сьвежую. Аднак аказалася, што гэта вестка вельмі спозьненая, бо, як расказвае грам. М. Клім, які летась прыехаў з Саветаў, Ул. Жылка памёр у 1933 г. на Паволжу, як палітычны ссыльны.

Калі і дзе радзіўся Ул. Жылка, пэўных вестак дасюль мы не змаглі знайсці. Часапіс „Калосьсе“, кн. 2, піша, што праўдападобна радзіўся ён у 1900 г. у Меншчыне.

Жыў Ул. Жылка якісь час у сучаснай Латвіі, пасля ў Вільні, дзе працаваў у беларускіх арганізацыях, даючы да друку свае творы ў некаторыя віл. бел. часапісы („Новае Жыцьцё“, „Студ. Думка“). У Вільні ў 1923 г. выйшла ў сьвет ягоная лірычная паэмка „Уяўленьне“, а ў 1924 г. першы зборнічак вершаў „На ростані“.

Пасля прабываў Ул. Ж. у Празе Чэскай, дзе студ’яваў славянскую філёлёгію, супрацоўнічаў з беларускімі сацыял-рэвалюцыянэрамі, разыйшоўшыся з якімі, будучы ўжо аб-сольвэнтам, выехаў у 1926 г. у Менск, каб узяць удзел у кан-фэрэнцыі дзеля рэформы беларускага правапісу, і та мастаў-ся на сталае жыцьцё, далей разьвіваючы літаратурную працу і друкуючы некаторыя свае творы ў „Узвышшы“.

Ул. Жылка быў поэтам вельмі здольным, арыгінальным, лірыкам, індывідуалістам, энтузіястам; любіў гарача Беларусь і жыў Яе адраджэньнем. Як такі, ясна, ня змог ён ісьці па наказанай згары савецкай лініі і апынуўся ў радох «нацдэмаў», у выніку чаго высланы быў з роднага Краю на Паволжа, дзе і памёр ад сухотаў.

Агулам аб жыцьці і творчасці Ул. Жылкі ў Вільні дагэтуль вестак вельмі мала, але і з тых, якія ёсьць, можна сьмела выснаваць, што ня стала Беларусі вялікага, слаўнага і вернага Ёй сына, якому прадчасная, бязлітасная сьмерць недазволіла

„Убачыць у новым шчасці

Мужычы Край!“,

(„На ростані“ — 17).

якога поэта так прагнуў, молячы:

„Я — грамнічная сьвечка прад Богам.

Ціхай, ціхай згараю малітвай

За блакітную к небу дарогу,

За ўзрунелыя зелена рытвы.

Ўсемагутны! вось сэрца поэты —

За народ Твой Крывіцкі ахвяра!

Дым кадзілы — жар вершаў! — прад сьветам

Узнашу да Цябе па-над хмары.

— — — — —

Мая смага — гаючай крыніцы: —

Няхай будзе і праўда, і воля,

Твая Воля на роднай зямліцы!“

(„На ростані“ — 13, 14 і 15).

Вечная памяць і слава!

Справа беларускае школы ў Літве

У Літве, паводле Вінклера (Statistisches Handbuch der europäischen Nationalitäten — Wien 1931), беларусаў налічаецца 4,421. Ці ёсць іх там толькі гэтулькі, ці мо значна больш, бліжэй над гэтым на гэты раз застаўляцца ня будзем. Нам ідзець аб сам прыныць, чаму беларусы ў Літве, бяз увагі на тое, сколькі іх там ёсць, дагэтуль ня маюць сваеі школы? Ёсць там школы польскія, расейскія і жыдоўскія, а беларускай, насколькі ведаем, няма ані аднэй. Няма беларускай школы нават і ў Еўі, дзе, як нас інфармуе наш загранічны корэспондэнт, беларусы дарэмна сваеі школы дамагаюцца тры гады. Прычына гэтага, сапраўды дзіўнага, зьявішча знаходзіцца або ў самых беларусаў, якія праз сваю неахайнасьць ці нясьведамасьць не парупіліся, належна аб сваю школу, або гэна прычына ад самых беларусаў незалежная і знаходзіцца ў літоўскім урадзе, які, даючы родную школу іншым нацыянальнасьцям, чамусьці такой не дае беларусам. Мы прызнаёмся, што для нас гэта справа незразумелая і мы ня ведаем, каго сапраўды вінаваціць. Калі-ж вінаватая ў гэтым самі беларусы, дык яны павінны належна пастарацца, каб здабыць для сябе родную школу, а калі вінават тут урад, які можа мае нейкую да беларусаў у Літве асаблівую палітыку, можа напр. коштам беларусаў падтрымлівае школы расейскія, ці іншыя, дык такая палітыка памылковая і шкодная для правільнага разьвіцьця адносінаў між народамі беларускім і літоўскім як у сучаснасьці, так і ў будучыні. Беларускае школа ў Літве магла-б выгадаваць кадры беларусаў, якія ў літоўска-беларускіх адносінах маглі-б адыграць паважную і для абодвух народаў пажаданую роль.

Беларускія выступленьні праз радыё

Латвійскія Беларусы дзякуюць хору Рыгора Шырмы за радыё-выступленьне.

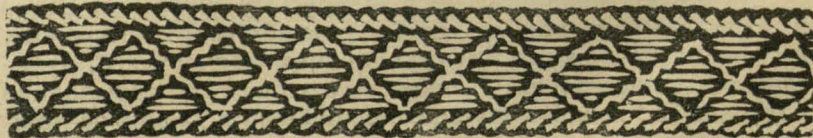
Латвійскія беларусы, як і беларусы ў Літве ды Эстоніі, адарваныя ад роднае глебы, з асаблівым замілаваньнем сочаць за кожным выступленьнем беларускіх музыкальных, літаратурных і навуковых сіл, што адбываецца праз радыё. Уважліва сочаць беларусы гэтых краін за праграмай Менскага радыё, якое, нажаль трэба сьцьвердзіць,

цяпер амаль нічога не дае з беларускага рэпэртуару. У той час, як, напрыклад, станцыя маскоўскага камінтэрну штодня мае расейскую нацыянальную музыку, танцы пад гармонік, выступленьні вялікарскіх хораў і нават не сароміцца да, вац такія абабітыя рэчы, як „Барыня-барыня,*“ „Во саду ли в огороде“ ды „Я на горку шла“ — Менская станцыя сароміцца, а можа й баіцца даваць беларускія сьпевы і музыку. Раз у тыдзень, а то і ў два тыдні, выступіць беларускі цымбаліста, або артыстка Александровіч прасьпявае які-колечы „беларускі романс,“ а затым дзень-у-дзень ідзе ўсякая заплясьнелая хаўтуршчына з рэпэртуару дарэвалюцыйных расейскіх кафэ-шантанаў. Усю гэтую агіднейшую брыду зьбірае і падносіць беларускім сялянам і работнікам асобны „музычны рэдактар“ нейкі Пігулеўскі, які напалову сам і выконвае гэтую праграму. Дзеля таго, што менскую станцыю слухаюць часам і латышы, і ліцьвіны, і эстонцы, якія шукаюць спосабу пазнаёміцца з беларускаю музыкаю і сьпевамі, дык ня мала тутака даводзілася чырванець за бедны беларускі народ.

Вось-жа, каб даць магчымасьць балтыцкім народам паслухаць беларускую песьню, надумалі рыскія і ковенскія беларусы час ад часу даваць з Рыгі і з Коўны свае беларускія канцэрты. Гэткіх спробаў ужо было некалькі і, ня глядзячы на малыя тутака нашы вокальныя сілы і на адарванасьць нашу ад этнографічных беларускіх матываў, дзе можна чэрпаць сілы для хораў, выступленьні беларускіх хораў у Рызе і ў Коўне мелі значны посьпех.

У пачатку траўня даведаліся мы аб тым, што 11 траўня мае выступіць із сваім хорам гр. Р. Шырма з Віленскай радыё-станцыі. Каб паслухаць гэты хор, былі арганізаваны беларускія групы па ўсей Латвіі: ў Рызе, у Дзьвінску, у Люцыну, у Лібаве і па ўсей Латгаліі, дзе па вёсках шмат пастаўлена радыё-апаратаў, зьбіраліся беларусы значнымі грамадкамі і слухалі віленцаў. Уражаньне асталося надзвычайна моцнае. Асабліва ўсім спадабаліся апошнія тры, цудоўна выкананыя песьні: „Зазьвінела пчолачка,“ „Пірапёлка“ і „Раёк.“ Ад імя вучняў нашых школ і гімназіі, а таксама і ад імя старшага беларускага грамадства з Латвіі просімо перадаць наша шчырае прывітаньне хору і гарачую падзяку грам. Рыгору Шырме за ягоную працу. Гэткія выступленьні пажаданы як-мага часцей.

Латвійскія Беларусы.

Х р о н і к а.

З беларускага жыцця.

Агульны Гадавы Сход Беларускага Нацыянальнага Камітэту. 12 га траўня сёлета ў Вільні адбыўся Агульны Гадавы Сход Беларускага Нацыянальнага Камітэту, на якім, паміж іншым, пастаноўлена: прыняць у сябры Камітэту Бел. Кооп. Т-ва „Пчала“, час. „Бел. Борць“ і час. „Пралескі“, а так-жа прыняць да ведама справаздачу з дзейнасьці ўступаючага Прэзыдыюму БНК за 1934-35 г., даючы яму абсалюторыюм. Справаздачу з дзейнасьці Камісіі Помачы Незаможным Студэнтам Беларускаму Сход прыняў з падзякай. Гэты-ж Сход выбраў Прэзыдыюм Бел. Нацыянальнага Камітэту на 1935-36 г. у складзе: рэд. Я. Пазьняк — старшыня, інж. Л. Дубейкаўскі, адв. М. Шкялёнак, рэд. Ул. Казлоўскі і інж. А. Клімовіч — сябры і ў заступнікі — грам. В. Войтанка. Выбраны былі таксама — старшыні Праваслаўнай Камісіі і Каталіцкага Цэнтру пры БНК, а так-жа Школьная Камісія, Камісія Помачы Незаможным Беларускамі Студэнтам. На заканчэньне прыняты былі рэзалюцыі аб сучасным цяжкім палажэньні беларускага народу ў межах сучаснай Польшчы і ў Саветах.

Пракуратарскія абвінавачаньні. Нядаўна віленская пракуратура даручыла ведамаму беларускаму дзеячу Кс. Він. Гадлеўскаму і Кс. Я. Семашкевічу акты абвінавачанья ў справе сканфіскаванае ў мінулым годзе кніжыцы „На покуці“, а рэд. Я. Пазьняку акт абвінавачанья ў справе сканфіскаванага № 38 „Бел. Крыніцы“ за мінулы год. Абедзьве гэтыя справы ў хуткім хіба ўжо часе будзе разглядаць Акружны Суд у Вільні.

Дапрос сьведкаў. 29-га траўня сёлета ў Гарадзкім Судзе ў Друі адбудзецца дапрос сьведкаў у справе зьмешчанае з тае стараны корэспандэнцыі ў № 9 за 1934 г. „Шляху Моладзі“, за якую адміністрацыйныя ўлады сканфіскавалі той нумар „Шляху Моладзі.“

Нішчэньне беларускіх шылдаў у Вільні. Нейкія нязлоўленья дагэтуль хуліганы стала зрываюць і нішчаць шылды беларускіх арганізацыяў, якія памяшчаюцца на Завальнай вул. д. № 1. Дагэтуль зьнішчылі яны ўжо 5 шылдаў. Цікава, якую яны з гэтага маюць карысьць? А можа гэта найнавейшы спосаб змаганья з беларусамі?

Беларусы каталікі йдуць у Кальварыю. Віленскія беларусы каталікі 2-га чэрвеня сёлета зьбіраюцца йсьці ў Кальварыю, дзеля абходу стацыяў Хрыстовае мукі. Пажадана, каб беларуская каталіцкая моладзь з вёсак пастаралася, у меру магчымасьці, далучыцца да іх. У Вільні зборка 2-га чэрвеня а гадз. 8 раніцы, а ў Кальварыі а гадз. 10-тай калі Касьцёла. Загадзя прыбыўшыя ў Вільню будуць мець

дармовы начлег у памешканьні Бел. Інстытуту Гасп. і Культ. на Завальнай вул. № 1—1.

Новыя беларускія песьні ў апрацаваньні А. Грэчанінава. Даведваемся, што ведамы кампазытар А. Грэчанінаў, які сёлета вясной меў з Парыжа прыехаць у Вільню і які пакульшто прыезд свой адлажыў, апрацаваў 10 новых народных беларускіх песьняў запісаных грам. Р. Шырмай.

Матуральныя экзамены ў Беларускай Гімназіі. Да сёлета матуральных экзамінаў у Віленскай Беларускай Гімназіі прыступіла 30 асоб. Экзамены пачаліся 14.V, а кончацца ў канцы гэтага месяца.

Конкурс „Шляху Моладзі“ на найлепшае апавяданьне на просьбу некалькіх асоб з краю і на чужыне, якія хочуць узяць у ім учасьце, адкладаецца да восені, так што апошні тэрмін прысылкі апавяданьняў цяпер будзе дзень 30 верасьня. Дагэтуль прыслана на конкурс 10 апавяданьняў.

Выйшлі з друку наступныя новыя беларускія кніжыцы: „Праф. Бр. Эпімах-Шыпіла“, „Kazka ab rybaku i rybcy“, „Za bačkajščynu“ (špieŭnik), „Majowy chrušč i sposab baraćby z im“, „Цешча ў дом ўсё ўверх дном“ і кніжка 2 час. „Калосьсе“, шырэй аб якіх напішам у наст. нумары „Шл.Мл.“.

БЕЛАРУСЫ Ў ЛАТВІІ. Агульны сход Т-ва „Беларуская Хата“. Нядаўна адбыўся агульны сход сяброў Т-ва „Беларуская Хата“. Таварыства гэта існуе ўжо 10 год, а таму сход гэны лічыўся юбілейным. На ім быў выслуханы даклад Я. Кудраўцава, сучаснага старшыні Т-ва, аб працы Т-ва за 10 год, а таксама даклад старшыні Рэвізыйнае Камісіі К. Езавітава аб стане касы і справаздачах. Вясясьненьні на зробленыя Рэв. Камісііяй увагі даваў б. старшыня Т-ва М. Дзямідаў.

Пасля сходу выбраў новую Управу Т-ва, у якую ўвайшлі: Я. Кудраўцаў, Г. Нікіфароўская, В. Слосман, Г. Пльгаўка і Э. Казакевіч, а так-жа і Рэвізыйную Камісію ў складзе: К. Езавітаў, С. Дынабурскі і Кадыш.

У памятку 10 гадовай працы сход пастанавіў выдаць юбілейную брашуру з аглядам працы Т-ва і залажыць у Рызе беларускі музэй.

Із згоды агульнага сходу Т-ва „Беларуская Хата“, старшыня гэтага Т-ва Я. Кудраўцаў паслаў на імя Міністра-прэзыдэнта Латвіі д-ра Караля Ульманіса гэткую тэлеграну:

„Агульны Сход Т-ва „Беларуская Хата“, сабраўшыся на юбілейную гадавую сходку Т-ва з прычыны 10-ці годзьдзя працы, вітае Вас Міністар-Прэзыдэнт, і Латвійскі Урад і выказвае пажаданьне далейшых удачаў Латвійскаму Народу ў справе ягонага дзяржаўнага будаўніцтва.—

Ад імя Агульнага сходу сяброў Т-ва Я. Кудраўцаў, старшыня Т-ва“.

СЯВРЫ РЭДАКЦЫЙНАЕ КАЛЕРГІ:

Ізабэля і Альфонс Шутовічы і Язэп Малецкі.

Рэдактар Язэп Найдзюк

Выдавец Янка Багдановіч

У адказ на гэтую тэлеграму, Таварыства атрымала ад Міністра-прэзідэнта д-ра К. Ульманіса гэткую тэлеграму: „Сэрдэчна дзякую за прывітаньне сяброў Беларускага культурна-асьветнага таварыства „Беларуская Хата“, прысутным на сходзе 10-цігодзьдзя таварыства жадаю ўдачы ў далейшай працы.

Міністр-прэзідэнт Карл Ульманіс“.

Дзіўна сапраўды выглядаюць гэтыя тэлеграмы ў параўнаньні з тымі падзеямі, якія адбываліся ў Латвіі!

Аканчальная ліквідацыя беларускіх палітычных арганізацыяў у Латвіі. Загадам міністра ўнутраных спраў зачынена Беларуская Дэмакратычная Партыя, арганізатарам якой быў даўнейшы кіраўнік Дзвінскае Беларускае Гімназіі грам. С. Сахараў, і Т-ва Беларусаў Выбаршчыкаў у Сойм і самаўрады, арганізатарам якога і старшынёй Цэнтральнай Управы ад 1929 да 1930 г. быў грам. К. Езавітаў, а з канца 1930 г., калі гэты апошні быў арыштаваны, — грам. Г. Плыгаўка, як заступнік старшыні.

Зачыненьні гэтыя зьяўляюцца вынікам агульнага політ. кірунку ўлады, якая зьліквідавала ўсе партыі ў Латвіі пасьля 15.V мінулага году.

Агульны сход Беларускага Пазычкова-Ашчаднасьцёвага Т-ва. 30 красавіка ў Рызе адбыўся агульны сход сяброў Бел. Пазыч.-Ашчаднасьцёвага Т-ва, на якім была прачытана справаздача старшынёй Управы Т-ва грам. Каўліня і Рэв. Камісіі, а так-жа давыбраны сябры Управы, замест чаргова выбыўшых. — Абарот Т-ва за мінулы год быў каля 20.000 латаў і даў невялікі даход, які залічаны ў рэзэрвовы капітал. Сяброў у Т-ве ёсьць 136 з паявым капіталам 7,500 латаў.

БЕЛАРУСЫ Ў ЛІТВЕ. Беларуска-украінская вечарына ў Коўне. 11 траўня ў Коўне адбылася беларуска-украінская вечарына. Ставілі беларускую п'есу Ф. Аляхновіча — „На вёсцы“ і ўкраінскую — „Сатана ў бойцы“. Пасьля спэктаклю адбыўся канцэрт беларускага хору і ўкраінскіх бандурыстаў. Вечарыну ладзіла Беларускае Культурна-асьветнае Т-ва ў Коўне.

Usiačyna.

Pažar, jaki tryvaje užo 50 hadoŭ. U New Straiville, u Amerycy, haryć biespierastanku kapalnia vuhalla užo 50 hadoŭ. Kapalniu hetu padpalili strajkujučyja robotniki. Pamima vialikich natuhaŭ, pažaru nijak nikomu dasiul nie ūdajecca zahasić.

Francuska-saviecki sajuz. Francyja z Savietami padpisała dahavor ab uzajemnaj dapamozie ū časie vajny. Pašla hetaha francuski ministr zahr.spraŭ Laval adviedaŭ Maskvu.

Hitler havoryć. 20.V. sioleta Hitler skazaŭ vialikuju palityčnuju pramovu ū Reichstagu (niamieckim parlamancie), u jakoj zajaviŭ, što Niamieččyna nia maje nijakich terytoryjalnych pretensijaŭ da Francyi, a tak-ža što prahrama niamieckich nacyjanał-sacyjalistaŭ moža być zrealizavana najmienst u praciahu 50—100 hod. Pry hetym Hitler skazaŭ, što niamieckija nacyjanał-sacyjalisty nia jmknucca vynaradaŭlać inšyja nacyi.

Важна Італіі з Абісініяй прыблізаяцца. Спор Італіі з Абісініяй (Афрыка), выкліканы пажрачэннямі непаразумеўнямі, ўсцязь завастраяцца і многа што ўжо спадзяяцца паміж імі важны, бо војска як у Італіі, так і ў Абісініі да гэтага даўно гатова; устрымлівае іх Ліха Народаў.

Праміёні сьміерці. Сьлаўны італійскі вучоны Марконі нядаўна выдумаў праміёні, пры пomaчы якіх на пеўную адлеглаść можна забіваць людзей, жыюіа і затрымліваць розныя матory, унеруhamлажуць hetым самым самачоды, самалоты і г. д. Праба іх удаіася.

Разбіўся найвалікшы самалот. Балшавікі збудавалі найвалікшы самалот на сьвечы і назвалі яго „Максім Хоркі.“ 18.V сьвіетла ў часіе лотаўня здарылася з ім катастрофа і ён разваліўся на колкі частак, а падajuць на зямлю пачаваў у сваіх астатках на заўсіды 38 асоб. Як прычыну катастрофы некаторыя hazety падajuць, што наліеў на яго крыло і моцна стукнуў адзін з мёншых самалотаў, якія кала яго лачіелі; а іншыя ўзноў hazety пішуч, што гэтага нія было, нё выаьняжуць аднак фактычных прычын катастрофы.

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА.

В. Ваўк і. Дзякуем за добрыя словы, часопіс будзіем пасылаць, кaresпандэцы прсылаіце, што будзіе маэна, будзіем друкаваць. Жадаем удачы ў навучы!

Янку Ратаю. Вашы апавідаўні і вёршыкі слабавачёнкія. але відач у іх поступ да лепшага; будзіем старacca штоś надрукаваць. Вы на добрай дарозіе, бо піаіаіе каратка і на тэмы з шодзьяннага жыція. А гэта добры абжаў, бо ўсіа піераваэна робіаа паачунажуць з малых, падставовых рэчаў.

Ігнату Чарнабылю і А. Бачну. Вашы вёршы змэстам багатыя, нажаль тэхніка слабая. Пішыце, а наўперад чытаіае прыгожую беларускую літаратуру. Па аднаму з Ваших вёршаў пааараемся паправіаь: як будзе крыху свабадней з месцам, надрукуем у „Шл. Мол.“

А. Стрыбучіа. За прсыланья матарыялы і за прывітаўні ачура дзякуем. Вельмі аіеьсымя, што Вы пааалі пісаць апавідаўні прозаі, бо як-раз у нас такіх супрааінікаў жоць малавата. Праўда, у Вас вельмі кулхае мова, але дамаяем, што з часам гэта мініе. Піара нія кідаіаіе, а ўсіа што будзіаіае прсылаць і што будзіа пааааодзіа да друку, будзіем пакрысіа друкаваць.

Я. Невуку. Просьбу споўнілі, за прсыланае і за запросіны падыаа. рэшта будзе ў пісьме.

Стасюку Кісламу. Вашы вёршы агулам нішто сабе, але тэхнічна слабайшыя. Адзін з іх паправіўшы надрукуем у наступным нумары. Мажаае пісаць, толькі трэба праааваць крыху больш над сабой і як найбольш чытаць прыгожае беларускае літаратуры.

А. Мілюаю. Вы пісаць мажаае і Вам трэба пісаць, але пісаць тады, калі ёсьць натхненьне, ня змушаючы сябе да гэтага, ды звараааючы пільна ўвагу на форму. Прсыланья вёршы маэна былоб друкаваць, але іх не прапусьаіаь аэнзура. Адрас паправілі, усіх нумароў „Шл. Мол.“ выслааь ня маам, бо самі ня маем, а за пару апошніх гадоў вышлем, прышлеае абяаанья грошы.

УВАГА! Дзеля таго, што да выхаду з друку гэтага нумару „Шл. Мол.“ ніхто ня прыслаў разьвязкі круаігалюкі № 7, тэрмін прсыланья разьвязак яе прадоўжааіаа да выхаду наступнага нумару і новых круаігаловак у гэтым нумары „Шл. Мол.“ не зьямшааам.